

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Breviarium benedictinum, pars aestivalis - Cod. Schwarzach 3

[Schwarzach?], [1507-1514]

De tempore

[urn:nbn:de:bsz:31-183796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-183796)

In nocte Resurrectionis do-
minice Oratio post euan-
gelium.

Deus qui hanc sacramentali-
tatem gl'ie dnice resurrectionis illu-
stras: concede i noua familie
me progenie adptionis spm que adisti: ut
corpore et mente reuouat: pura tibi exhibe-
ant seruitur. Per ead. **In die sancto,**

Deus qui hodierna die unigenitum tuum
eternitatis nobis adiuu deuota misericordie
reserasti: uota nra q' pueniendo aspicias: clem-
adnuuando psequere. Per ead. **Feria secunda**

Deus qui sollemniter paschali modo remedia
conculisti: plm nri q'nis celesti dono
psequere: ut et perfecta libertate consequi me-
reatur: et ad uita p'ficiat sempiterna. Per ead.

Deus qui ecclesia tua nouosq' **feria iii,**
fieri multiplicas: concede famul' tuus:
ut sacramentū pueniendo teneant: quod fide
p'cepterunt. Per ead. **feria quarta**

Deus qui nos resurrectionis dnice annua
sollemnitate lenstas: concede p'picias: ut
p' temporalia festa q' agimus: puenire ad
gaudia eterna mereamur. Per ead. **feria quinta**

Deus qui diuinitate gentium in cofessioe
nri nois adunasti: da ut renatis fonte
baptismatis una sit fides mentium: et pietas

Omni sempiternus deus. **feria vi.** actionu
qui paschale sacramentū in recona-
liationis humane federe conculisti: da me-
rib' nris: ut qd' p'fessioe celebramus: unice

Apponere q's o. **Sabbato.** mur effectus.
omnipotens deus: ut qui festa paschalia

79
venerando egimus: per hec contingere ad
gaudia eterna mereamur. **In octava pasce**
ad prima **vs** **Q**uoniam, precedens: **Ad horas**

Presta quis omnis deus: ut qui paschalia
festa pegimus: hec telaziente moab
et vita teneamus. **Per do.** **Domica 1 post octa pasce.**

Deus qui i filii tui humilitate iactant
mōm exaristi: fidelibus tuis ppetua dāre
leticia: ut quos ppetue moris expulsi in fili
gaudys facias tempus ppetui. **Per eadem.**

Deus qui exanib ut in via **Domica 2**
possint redire iusticie veritatis tue lumine
ostendis: et cūis qui dūiana pfectiā censē
tur: et illa respucere que hinc in unia sunt noi:
et ea que sunt apta letari. **Per.** **Domica tertia.**

Deus qui fidelū mēros vnus effias w
luntatis: et ppls tuis i amare qd pre
cipis: iō desiderare quos pmitis: ut in tē mū
dinas varietates ibi postea fixa sint corda: ubi
vera sunt gaudia. **Per do.** **Domica quarta**

Deus a quo bona tanta pcedit: largire
supplia tuis: ut cogitemus te in iu
rantie que recta sunt et regub: nate eade fac
amus. **Per.** **Diebus Rogationum 1.**

Presta qd ops deus: ut qui in afflictioe
nra dēna pncipit confidimus: contra
aduersa oia tua semp protectiōe muniamur.

Presta qd ops deus: **In vigilia ascensiois**
ut tūe mentis in anno quo solennit
renture auctor glouosus ingressus ē semp
intendar: et quo fide pergit conuersari p
nari. **Per eund.** **Ad laud 11 & vs.**

Quoniam qd ops deus: ut qui hodie
na die vngentū tuū redemptorem nō ad

celos ascendisse credimus: ipsi quoque mente i
celestibus habuimus. *P. eiusd.* **Omnia post ascensionem;**

Omnis semper deus: fac nos tibi spiritus et deo
tibi gerere voluntatem: et maiestatem tuam su
per nos iocundam seruet. *P. eiusd.* **In vigilia penthecostes;**

Pentecostes quod omnis deus: ut maiestas tua super
nos splendore effulgeat: et lux tuum in cor
dibus nostris qui per gratiam tuam tenentur: sancti spiritus illustra
tione confirmet. *P. eiusd.* **In die sancto**

Omnis spiritus illustratio donata: ad nos
in eodem spiritu recta sapientia: et de eius semper
consolatione gaudere. *P. eiusd.* **feria sexta**

Deus qui apostolis tuis sancti spiritum dedisti: non
rede plebi tue pie precibus efficiat: ut quod
deus fidem largiatur et pacem. *P. eiusd.*

Allit nobis domine quod unus spiritus: qui **feria in**
et verba tua clementer expurgat: et ab omni
munitur aduersis. *P. eiusd.* **feria quarta.**

Mentes nostras domine paducis qui a te
redit illuminet: et inducat omnem sicut
unus promissus filius veritatis. *P. eiusd.*

feria quinta sicut in die ieiunio. **feria sexta,**
a quod ecclesie tue iocundus deus: ut spiritus sancto
congregati: hostium nullatenus in
sione uideatur. *P. eiusd.* **Sabbato**

Mentibus nostris domine spiritum sanctum benignus
funde: cuius sapientia conditi sumus:
et misericordia gubernamur. *P. eiusd.*

De petitione nostram quod benignus **Vacat**
exaudi: et quibus supplicandi precibus affectum:
terribile defensionis auxilium. **De sancta trinitate.**

Omnis sempiternus deus: qui dedisti famu
lus tuus in confessione recte fidei exercere

nitatis gloria agnoscere: et in potentia maiesta-
tis aduare unitatem: quos ut eiusdem fidei firmi-
tate ab oib; semp muniamur aduils. P. dñm

Deus qui nobis sub **Corporis christi**,
lacramento mirabili passionis tue memo-
riam reliquisti: tribue quos ita nos corporis
et sanguinis tui sacra misteria venerari: ut
redemptionis tue fructu in nobis iugiter sen-
tiamus. **Qui uiuis et regnas cum deo in**

Domica 1 post octauas penthecostes.
Deus in te sperantium fortitudo; ad-
spicius inuocationum nostris: et
quia sine te non potest mortal' infir-
mitas: presta auxilium gratie tue: ut in creque-
dis mandatis tuis et voluntate tibi et acti-
placamus. **Verbo. Antiphona de eadez.**

Homo quidam erat diues et in diebus suis pur-
pura et bisso et epulabatur quotidie splendide. et e-
rat quidam mendiculus nomine Lazarus qui iacebat ad ian-
ua eius ulceribus plenus cupiens saturari de minutis
caderant de mensa diuitis et nemo illi dabat sed et ca-
nes ueniebant et lingebant ulcera eius alla. **an** Facti
sunt autem ut moreretur mendiculus et perierat ab angelis
in sinu abrahe. **an** Cleuans autem diues orculos suos
cum esset in roboribus uidit abraham a longe et Lazarum
in sinu eius et ipse clamans dixit pariter abraham misere-
re mei. **an** Fili reuertere quia recepisti bona in uita
tua et Lazarus similiter mala. **an** Diues ille gurgul-
aque peccat: qui micat panis Lazaro negauit. **an**
Rogo ergo te pariter ut mittas cum in domum pariter mei
habeo enim quatuor fratres ut testetur illis ne et ipsi uen-
iant in locum huius tormenti. **Domica secunda.**

Sancti nostri tui domine timore peccati et timo-
rem fac nos hinc peccati: quia misericordia tua

gubernatione destituit; quos in soliditate tu-
e dilectionis instituit. **Dee. Antiphona.**

Quidā homo fecit cenam magnā et vocavit mul-
tos et misit seruum suū hora tene dicit inuocatis ut
venirent quia oīa parata sūt allā. **an.** Exi tū i plateas
a viuis quilibet et pauperes ac debiles cecos et claudos
compelle venire ut impleat domus mea allā. **ant.**
Dñe factū est ut in passu a adhuc locū est. **an.** Dico
autē vobis qd nemo vitior illorū qui vocati sūt gustabit

Protector in te. **Dñica iij.** cenam meam
spectantū deus; sine quo nihil ē in hōm
nihil sanctū; multiplica sup nos mīas tuā; ut
te rectore te dūte sic transcamus p bona t'palia;
ut non amittamus eterna. **Dee. Anchi.**

Quis ex vobis homo qui habet centū oves et si p-
derit vnā ex illis nōne dimittit nonaginta nō-
non in deserto et vadit ad illā que perierat donec in-
ueniat illā allā. **an.** Congratulamī mibi quia inueni
oue mōi que perierat dicit dñs. **an.** Que mulier hīs
dragmas decē et si pderit dragmā vnā nōne acen-
dit lucernā et circumdat domū et querit diligenter donec
inueniat. **an.** Dico vobis gardiū est angel' d'z
sup vno pāore p'nam agent. **Dñica quarta.**

Dea nobis dñe q'ms; ut et mōi d'z sus-
pacificē vobis vno ordine dirigatur; et
caelestia nra tranquilla deuotōe letent. **Oio**

Hore ergo miscuēdēs sicut et pater vester mi-
serans est dicit dñs. **an.** Hore iudicare ut
non iudicemī in quo cū iudicio iudica nequīs iudi-
cabimī dicit dñs. **an.** Mensurā bonā et confu-
sā et coagitatā dabit in sinu v'ri allā. **ant.**

Eye p'mū hypocritā reatē de oculo suo et tunc
videbis ut educat festucā de oculo fr'is sui allā.
Deus qui diligentib; te bona. **Dñica v.**

inuisibilia p̄parasti: in funde cordib; nris tui
amoris affectu; ut te in oib; et sup oia diligen-
tes: non suffices tuas q̄ omne debarui supant

Precipiens iesus i **Anth** **q̄ consequamur.**
naui; et sedens docebat turbas alla **q̄** **Precepto**
per tota nocte labyantes nihil cepimus i uerbo autem
tuo laq̄abo rere. **an** Dixit autē symoni dñs noli timē
et hoc enī hoīes eius capiens. **Dominica sexta**

Deus virtutum auus ē toti quod ē opamū
in serē pectorib; nris amore tui noīe; et
p̄za in nobis religionis augmenū; ut q̄ sit
bona nutrias; ac pietatis studio que sit nutritia

Auditis quia dictū est **Anth** **q̄ Custodias.**
Antiquus nō occides qui aut occiderit reus erit
iudicio. **an** Si offeres munus tui an̄ altare; et reor-
datus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersuz
te relinque ibi munus tui an̄ altare; et uade p̄us recō-
altare fratri tuo et tūc ueniens offeres munus tui alla.

Deus cuius prouidentia in su **Dñica vii.**
dispositione nō fallitur; te supplices exo-
ratus; ut neq̄ta cuncta submoueas; et omnia
nobis profuura conueas. **Per dñm. q̄. Ant**

Miserere super turbā quia iā arduo sustinent mēte
habent qd̄ manducant; et si dimiserō f̄t eos ieu-
nos deficiēt in uia alla. **an** **Precepit iesus turbe dis-**
cumbē sup trā et accipiens septē panes gr̄as agens fregit
et dabat discipulis suis ut apponerent et apposuerūt
turbe alla. **an** Accipiens dñs septē panes gr̄as agens
fregit et dabat discipulis suis; et apposuerūt turbe a mā-
ducauerūt et saturati sūt alla **an** Erunt autē qui mā-
ducauerunt quasi quatuor milia et dimisit eos.

Largire nobis dñe qd̄ semp **Dñica viii.**
spiritū cogitandi que recta sunt p̄p̄ciū
et augendi; ut qui sine te esse nō possumus;

domus orōnis est cunctis gentib; uos autē fecistis illā
spelunca latronū et erat quondam cocens in templo.

Omnis semp̄ deus, qui abun **Sm̄ca xj.**
dantia pietatis tue et meam sup̄ilitatē ex
cedis et nota; effunde sup̄ nos m̄iaz tuā: ut di
mutus que consuetudo metus; et adyctā ad
oratio non presumit. **¶ Deo dñi Anthyp̄o.**

Duo hoies ascendērūt in templū ut orarent unus
phariseus et aliter publicanus phariseus stans
hec apud se orabat deus gratias tibi ago quia nō suz
sicut ceteri hoīm taptores unius adulteri velut etiā
hic publicanus, publicanus autē stans p̄tendebat
pectus suū dicens deus pius esto mihi peccator
Stans a longe publicanus nolebat oculos ad celum
leuare sed p̄tendebat pectus suū dicens deus pius
esto mihi peccator. **ant̄ Deo pius esto mihi**
peccator ant̄ Descendit hic iustificans i domū suaz
ab illo quia oīs qui se exaltat humiliabitur et qui
se humiliat exaltabitur. **an̄ Om̄s qui se exaltat**
humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur.

Omnis semp̄ deus, de cuius **Sm̄ca xij.**
munere uenit ut ubi a fidelibus tuis digne
et laudabiliter seruiatur; tribuē ymnis nobis;
ut ad p̄missiones tuas sine offensione tibi
cum transierit dñs p̄ medios **Anth.** mus.

Quies tui surdos fecit audire et mutos loqui
Quanto eis p̄cipiebat tanto magis plus p̄dicabit
et eo amplius admirabant dicentes bene oīs fecit et
surdos fecit audire et mutos loqui. **an̄ Bene oīs**
fecit et surdos fecit audire et mutos loqui.

Omnis semp̄ deus, de nob̄ **Sm̄ca xij.**
fidei spei et charitatis iugiternal; et ut
mereamur assequi quod p̄mittis; fac nos ama
re quod precamur. **¶ Deo dominum**

Nolite solliciti esse dicentes quid manducabimus aut quid bibemus scit enim pater uester celestis quid uobis necessi sit alla **an.** Primum quecite regnu dei et iusticia eius et hec omnia adyctent uobis dicit dñs. **an.** Quare pmu regnu dei iusticia eius et hec oia adyctent uobis alleluia.

Qua nos dñe qm̄s gratia sp̄ **Dñica xxvi.** et preueniat et sequatur: ac bonis opib̄ uiguet p̄ster esse meritos. **Per dñm. Ant.**

Accesit iesus ad loculu et ait adolecenti n̄ duo surge et refedit qui erat mortuus et cepit loq̄ alleluia **ant.** Accipit autē dñs timor i magnificabant dñi dicente quia p̄pha magnus surrexit i nob̄ a qua deus pulciant pietem suam. **Dñica xxvii.**

Quam̄s dñe p̄lo tuo dyabolica uitate cogitay: et te solum deū pura mente sectari.

Quon̄ intaret iesus in domū cuiusdā p̄m̄ **Ant.** ap̄is phariseor sabbato manducare panē et erat ho quidā hydropicus erat aq̄ illū ipse vero apprehensum sanauit eū ac dimisit. **an.** Cum uocatus fueras ad nuptias recande in nouissimo loco ut dicit tibi q̄ te inuuant amice ascende superius et erit t̄ gloria corā simul disambentibus alla. **Dñica xxviii.**

Dirigat corda n̄ra dñe q̄s tue miserans operatio: quia tibi sine te placere non possumus. **Ps.** **Per dominum. Ant.**

Magister quod est mandari magru in lege ait illi iesus diriget dñm deū tuū ex toto corde tuo alla. **an.** Quid uobis uidetur de chusto cuius filius ē dicit ei om̄s dauid dicit eis iesus quō dauid i spū uocat eū dñm dicens dixit dñs dño meo sed a dextris meis. **Ant.** Om̄s eū uos fratres estis et patre nolite uocare uobis sup̄ eā unus ē eū pater uester q̄ in cel̄ nec uocem̄ m̄gr̄i quā m̄gr̄ uester unus est chustu. **Dñica xix.**

Omnino i miores deus: *Dñica xix oio.*
vniuersa nobis aduersantia ppetuans
exinde: ut mente et coepte pariter expediat:
que tua sunt liberis mentibus exequamur: *An*

Et videns iesus fide illor: dicit palitico surge
tolle lectu tuu et uade i domu tua. *an* Luz
vidisset ihs fide illor: dicit palitico surge tolle lectum
tuu et uade i domu tua. *an* Dixit dñs palitico cõ
fide fili remittunt tibi pctu tua. *an* Luit ego lectu
sui in quo iacebat magnificans deũ et ois plebs
ut vidit dedit laudẽ deo. *an* Videntes turbe timu

erunt et glorificauerunt deũ qui dedit p̄tare talem
homnibus. *alleluia. Dñica vicesima*
Hyre qñs dñe fidelib; tuis indulgentiam
placatus et pare; ut puer ab omnib;
mundent offensis: et secuta tibi mte descaus

Olate inuitans eccẽ prandium. *Antiphona p.*
meũ parati venite ad nuptias dñe domus.
Supne qui cõ pare sũt sed qui iuitari exãr nõ fuerunt
digni ire ad eximus viar: et quoscuq; iuencens vocate
ad nuptias dicit dñs *an* Tunc quõd huc intrasti
nõ hñs ueste nuptialem at ille obmunuit: ver autẽ
dicit ligatus manib; p pedib; mittre i tenebras exte

riores. *Domunica vicesima prima oio.*
Familia tua qñs dñe continua pietate
pregente sit libera: et in bonis actib; tuo noi

Sat quidã regulus. *Antiph.* sit deuota
quã filius infirmabat taphatnaũ hir ai au
disset quia ihs veniret i galilea rogabat eũ ut sana
ret filiu eius. *an* Dñe descende ut sanes filiu meũ
iustũ moriatur dicit ei ihs vade filius tuus viuit alla.
Pognouit autẽ pẽ quia illa hora erat i qua dixit ihs
filius tuus viuit et credidit ipẽ et domus eius tota.

Deus refugium nostrum et virtus **Oratio xxij**
adesse pijs ecclesie tue p[ro]p[ri]is aucto[rit]ate ip[s]e
pietatis: et presta, ut quod fideliter petimus
efficaciter consequamur. **Oratio do. Anthiph.**

Dixit autem dominus seruo reddere quod dedit, peccans autem
seruus ille rogabat eum dicens panem habere in me
& omnia reddam tibi. **Oratio** Patientia habet in me domine peccatum
et omnia reddam tibi. **Oratio** Serue nequa omne debitum
dimisi tibi quoniam rogasti me nonne ergo oportuit et te
misereci seruum tuum sic et ego tui misericors sum dicit dominus

Hecata domine quod tuorum fidelium volui **Oratio xxij**
fates, ut diuini operis fructum pensius
erequentes, pietatis tue remedia maiora

Magister scimus quia verax **Oratio** Querimus ut
es et via dei in venturam vitam aeternam. **Oratio** Inter
rogamus a iudeis dominus si licet censui dare cesari resp[on]dit
dixit ihesus et dixit reddere ergo que sunt cesaris cesari
& que sunt dei deo. **Oratio** reddite ergo que sunt cesaris cesari
et que sunt dei deo alleluia. **Oratio** **Oratio** **Oratio**

Hsolue quod domine tuorum delicta propter et a pec
catorum nostrorum meritis, que pro fragilitate
nostra contraximus, tua benignitate liberemur.

Dixit enim misericors si reuocet fimbriam
vestimenti eius salua ero. **Oratio** Si reuocet fimbriam
vestimenti eius salua esse poterit ab infirmitate mea.

Orationem tuam quod domine benignus **Oratio xxij**
exaudi: et quibus supplicandi prestas affe
ctum, tribue defensionis auxilium. **Antiphona.**

Qum subleuasset oculos ihesus et vidisset magnam
multitudinem uenerunt ad se dixit ad philippum
videtis hic panes ut manducet hic horum autem
dixit tentans eum ipse enim sciebat quid esset facturus
De quibus panibus & duobus p[ro]ph[et]is factum dicit dominus
quoniam multa hominum. **Oratio** **Oratio** **Oratio**

intra hoīm de quinque panib; et duob; piscib; *do xxij.*

Omnis semperne deus misericordiaz tuā ostendi
de supplicib; ut qui de meritorū qualitate dif-
fidimus: non iudiciū tuū sed indulgentiam
sentiamus. *Dei do. Omnia proxima an ad-
uentū dñi. Grata dñe. Ut supra toni-
nica xxij.*

Incipiunt Collecte de sanctis patris estivalis
& primo de sancto Ambrosio episcopo

Deus mundi conditor et redemptor:
qui hodiernae festivitatis die bñi Am-
brolii confessoris tui auxilium migratione
conferasti: pia nobis q̄s ut eius amica ce-
lebritate deuotus exultamus obsequijs: eius
sustinapis tue pietatis consequamur auxiliū.
Pro qua q̄s op̄s deus ut **Tiburni Valeri-
& Marini** solēnia colimus: eorū etiā virtu-
tes imitemur. *Dei do. Leonis.*
Deus qui bñm Leonē pontifice scōrū
tuorū meritis coequasti: concede q̄s ut qui cō-
memoratiōis eius festa proluimus: vite q̄s
imitemur exempla. *Dei do. Gregorio m̄re.*
Deus qui nos bñm Gregorij m̄ris nuq̄ me-
uis et intercessioe lenificus: dōceat q̄s